

Asia: VN/9330/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (HSY) kiittää otsikossa mainitusta lausuntopyynnöstä ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista tukee HSY:n strategisia tavoitteita. HSY on liittynyt päästöttömien työmaiden Green Deal –sopimukseen ja siltäkin osin tavoitteet ovat yhteneväiset.

Kuntayhtymänä katsomme, että lain tulkintaa vaikeuttaa termistön käytön vaihtelevuus: Hallituksen esityksen eri kohdissa on esimerkiksi käytetty sekaisin

hankintayksikköä, kunnan ja kaupunkien hankintayksikköä, kunnan viranomaista ja kunnan virastoa. Termistön tulisi olla selkeä ja johdonmukainen myös muun lainsäädännön, kuten kuntalain ja hankintalainsäädännön kanssa. Esitämme, ettei kansalliseen lakiin sisällytettäisi painotuksia, jotka eivät ole EU-direktiivin vaatimuksia.

Hankintayksikön on lakiluonnoksen mukaan varmistettava vaatimusten toteutuminen ja luonnoksessa on pohdittu perusteellisesti mahdollisuuksia

hankintayksiköiden sanktiointiin ja esitetty tähän keinoja. Koska direktiivi ei ota siihen kantaa, tulisi kansallisen lain kertoa, miten hankintayksikkö voi toimia, jos se ei saa hankinnoissaan yrityksistään huolimatta puhtauden vaatimukset täyttävää kalustoa tarkastelujaksoina.

HSY noudattaa sekä hankintalakia (1397/2016) että erityisalojen hankintalakia (1398/2016). Suhdetta hankintalainsäädäntöön ei ole riittävän selkeästi käyty läpi. Näin on esimerkiksi seuraavissa pykälissä: 1§, 2§, 5§, 13§, 14§, 20§, 21§ ja 23§. Lisäksi soveltamisala on sidottu hankintadirektiiveihin eikä kansalliseen

lainsäädäntöön. Näissä voi olla keskinäistä eroavuutta, joten toivomme uudelleen muotoilua yhteneväisyyden saamiseksi. Suhde eri hankintamenettelyihin ja

yhteishankintoihin on myös avattava esitettyä enemmän.

Seuraamusjärjestelmän osalta pohdimme, tarvitaanko näin tiukkaa sääntelyä. Olisiko mahdollista määritellä seuraamukset vasta toiseen kauteen? Perusteluissa suositamme linjausta myös suhteessa hankintalakeihin.

Kokonaisuudessaan siirtymäsäännös kaipaa tulkinnanvaraisuuden pienentämistä.

Ehdotetun 19 §:n mukaan Liikenne- ja viestintävirasto voi määrätä hankintayksikön maksamaan valtiolle hallinnollisen seuraamusmaksun, jos hankintayksikkö ei virheen tai laiminlyönnin vuoksi ole hankinta-ajanjakson aikana täyttänyt tämän lain mukaisia 2 (3) ympäristöystävällisiä ja energiatehokkaita ajoneuvoja koskevia vähimmäisosuuksia.

Ehdotetun 20.3 §:n mukaan seuraamusmaksun määrä ei saa ylittää viittä prosenttia hankinta-ajanjakson aikana toteutuneiden ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen yhteenlasketusta arvosta. Ehdotuksen perusteluissa on tuotu esiin, että seuraamusmaksun suuruutta

mitoitettaessa tulisi seuraamuskollegion huomioida edellä mainitun lisäksi muu muassa virheen tai laiminlyönnin moitittavuus, laatu sekä virheen tai laiminlyönnin vuoksi saavutettu hyöty. HSY huomauttaa, että ehdotettu seuraamusmaksu voi nousta euromäärältään erittäin merkittäväksi. HSY esittää ensisijaisesti, että seuraamusmaksumenettely poistetaan lakiehdotuksesta, koska se muodostaa muille menettelyille päällekkäisen menettelyn. Vähintäänkin olisi perusteltua, että seuraamusmaksun määrittämiseen johtavia tilanteita olisi ehdotuksen perusteluissa kuvattu nykyistä huomattavasti laajemmin. Ehdotus jättää seuraamukset täysin avoimeksi myös tilanteissa, jossa hankintayksikkö ei toimenpiteistään huolimatta onnistu hankkimaan vaatimukset täyttävää kalustoa. Siksi myös maksua lieventäviä tekijöitä tulisi nostaa esiin.

Henkilö- ja pakettiautojen osiassa olisimme toivoneet biokaasun ja kestävien biopolttoaineiden olleen hyväksytyjen käyttövoimien listalla. Sähköautojen latausinfra ei ole yksistään kunnan tai kuntayhtymän hallinnassa, joten se tulisi tulevassa laissa huomioida luonnosta vahvemmin.

Lakiehdotuksesta ei käy selkeästi ilmi, mitä puhtaiden ajoneuvojen vaatimuksia esitetään kuntayhtymille. Tällä on merkitystä myös ehdotetun sanktion soveltamiselle. Jos laissa ei osoiteta

selkeästi, mitkä ovat kuntayhtymiä koskevat vaatimukset puhtaille ajoneuvoille, kuntayhtymiin ei tulisi myöskään ulottaa

sanktiointimahdollisuutta.

Raskaan kaluston ajoneuvojen vaatimusten osalta HSY toteuttaa jo nyt kriteereitä omissa kilpailutuksissaan. HSY:n jätehuolto hoitaa osapuolten kesken tehdyn julkisoikeudellisen sopimuksen perusteella Kirkkonummen kunnan puolesta Kirkkonummen jätteenkuljetuspalveluiden hankinnat. Kun katsoo ehdotettuja alueellisia vähimmäisosuuksia, on pääkaupunkiseudun kaupunkien osalta ensimmäisen hankintajakson vähimmäisosuudeksi annettu 15 %, kun taas Uudenmaan osuus on 5 %. Lakiehdotus jättää avoimeksi tilanteet, joissa hankintayksikön toiminta-alue ulottuu sekä alueellisen hankintayksikön että maakuntien mukaan määriteltyjen vähimmäisosuusien alueille. Lisäksi myös jätteenkuljetusurakka-alueet ylittävät usein tuon edellä mainitun maakuntarajan. Ehdotus jättää epäselväksi, millä tavoin esim. Kirkkonummi määrittelee oman vähimmäisosuutensa näissä tilanteissa, ja ehdotusta tulee tältä osin täsmentää.

Linja-autojen kriteeristö ei koske HSY:tä. Linja-autokriteeristön vaikutus tulee aikanaan näkymään pääkaupunkiseudun ilmanlaadun mittauksissa, jotka HSY

toteuttaa.

Yhteyshenkilönä tarvittaessa toimii hankintapäällikkö Kristiina Bailey, p. 044 7008229.

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä

Raimo Inkinen

toimitusjohtaja

Lehmussaari Saara

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä